HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a patra)

4 decembrie 2024*

[Text îndreptat prin Ordonanța din 19 decembrie 2024]

„Funcție publică – Funcționari – Evaluare – Raport de evaluare – Exercițiul de evaluare 2021 – Regularitatea procedurii – Principiul imparțialității”

În cauza T-158/23,

Jean–Marc Colombani, cu domiciliul în Auderghem (Belgia), reprezentat de N. de Montigny, avocată,

reclamant,

împotriva

Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), reprezentat de R. Coesme, R. Spáč și S. Falek, în calitate de agenți,

pârât,

TRIBUNALUL (Camera a patra),

compus din domnul R. da Silva Passos, președinte, și doamnele I. Reine (raportoare) și T. Pynnä, judecători,

grefier: H. Eriksson, administratoare,

având în vedere faza scrisă a procedurii,

în urma ședinței din 2 mai 2024,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin acțiunea întemeiată pe articolul 270 TFUE, reclamantul, domnul Jean-Marc Colombani, solicită Tribunalului anularea raportului de evaluare care i-a fost întocmit pentru anul 2021 (denumit în continuare „raportul de evaluare contestat”).

* Limba de procedură: franceza.

Istoricul litigiului

2 Reclamantul este funcționar cu gradul AD 14 în cadrul Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE). El a intrat în serviciul Comisiei Europene la 1 mai 1990.

3 Reclamantul a ocupat diferite posturi în cadrul SEAE de la 1 ianuarie 2011. Între 22 iunie 2011 și 31 mai 2016, el a exercitat funcția de asistent al secretarului general executiv al SEAE, apoi, începând de la 1 iunie 2016 și până la 31 decembrie 2016, a îndeplinit funcția de consilier în cadrul Secretariatului General. După numirea unui nou secretar general al SEAE, acesta a fost repartizat începând cu 1 ianuarie 2017 în calitate de consilier pe lângă unul dintre cei trei secretari generali adjuncți ai SEAE. La 1 mai 2020, superiorul ierarhic imediat al reclamantului a fost schimbat.

4 La 18 februarie 2021, reclamantul a formulat o cerere de asistență întemeiată pe articolul 24 din Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”) din cauza unor fapte de hărțuire morală care ar fi fost săvârșite asupra sa, pe care le imputa unui număr de patru persoane și în special superiorului său ierarhic imediat. Prin decizia din 15 iunie 2021, cererea menționată a fost respinsă în ceea ce privea acțiunile a două persoane vizate. În schimb, SEAE a decis să deschidă o anchetă administrativă în ceea ce privește superiorul ierarhic imediat al reclamantului și o altă persoană.

5 Procedura de evaluare pentru anul 2021 a fost declanșată la 2 februarie 2022. În autoevaluarea sa, reclamantul a menționat cererea de asistență pentru hărțuire morală îndreptată împotriva superiorului său ierarhic imediat.

6 Într-un e-mail adresat biroului superiorului său ierarhic, reclamantul și-a exprimat îndoielile cu privire la existența unui conflict de interese în sensul articolului 11a din statut în cazul în care exercițiul de evaluare ar fi fost efectuat de superiorul ierarhic menționat.

7 Dialogul referitor la exercițiul de evaluare a reclamantului pentru anul 2021 a avut loc prin telefon la 6 mai 2022 cu superiorul său ierarhic imediat.

8 La 2 iunie 2022, superiorul ierarhic al reclamantului, în calitate de evaluator, a semnat raportul de evaluare al acestuia. În acest raport, prestările reclamantului erau considerate satisfăcătoare. Cu toate acestea, la rubrica privind randamentul figura următoarea apreciere:

„Jean-Marc Colombani a acceptat în luna aprilie 2021 noi termeni de referință care acopereau în special următoarele priorități: 1) cooperarea civilo-militară; 2) Indo-Pacificul; 3) monitorizarea strategică, cu accent pe Busola Strategică […] Jean-Marc nu a dat curs celei de a treia priorități, spre regretul meu. O activitate de monitorizare strategică privind Busola ar fi clarificat în mod util negocierile desfășurate separat cu statele membre, dată fiind permeabilitatea sa față de dezbaterea publică și producția centrelor de cercetare […]”

9 În aceeași zi, reclamantul a formulat contestație împotriva evaluării sale, solicitând suspendarea procedurii de evaluare desfășurate în privința sa în așteptarea rezultatului anchetelor administrative referitoare la pretinse fapte de hărțuire, anchete inițiate în special împotriva superiorului său ierarhic imediat. Reclamantul a pus la îndoială imparțialitatea superiorului său ierarhic imediat ca evaluator, dat fiind că acesta făcea obiectul unei astfel de anchete.

10 În urma unei întrevederi cu reclamantul din 28 iunie 2022, secretarul general al SEAE, în calitate de evaluator de apel, a confirmat evaluarea din data de 13 iulie 2022 întocmită de superiorul ierarhic imediat al reclamantului.

11 Împotriva raportului de evaluare contestat, reclamantul a formulat, la 19 august 2022, o reclamație în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut.

12 La 25 octombrie 2022, autoritatea împuternicită să facă numiri din cadrul SEAE a decis să închidă definitiv ancheta administrativă pentru pretinse fapte de hărțuire morală în ceea ce îl privea pe superiorul ierarhic imediat al reclamantului.

13 La 20 decembrie 2022, a fost adoptată decizia de respingere a reclamației reclamantului.

Concluziile părților

14 Reclamantul solicită Tribunalului:

– anularea raportului de evaluare contestat;

– anularea, în măsura în care este necesar, a deciziei de respingere a reclamației;

– obligarea SEAE la plata cheltuielilor de judecată.

15 SEAE solicită Tribunalului:

– respingerea acțiunii;

– obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la obiectul acțiunii

16 Prin intermediul celui de al doilea capăt de cerere, reclamantul solicită anularea, în măsura în care este necesar, a deciziei de respingere a reclamației.

17 Potrivit unei jurisprudențe constante, concluziile în anulare îndreptate formal împotriva deciziei de respingere a unei reclamații au, în cazul în care această decizie este lipsită de conținut autonom, efectul de a sesiza Tribunalul cu privire la actul împotriva căruia a fost formulată reclamația (a se vedea Hotărârea din 14 decembrie 2017, RL/Curtea de Justiție a Uniunii Europene, T-21/17, EU:T:2017:907, punctul 26 și jurisprudența citată).

18 În speță, decizia de respingere a reclamației este lipsită de conținut autonom, din moment ce nu face decât să confirme raportul de evaluare contestat și să redea motivarea SEAE ca răspuns la criticile care i-au fost aduse de reclamant. Astfel, decizia menționată confirmă, pe de o parte, la fel ca evaluatorul de apel, faptul că evaluatorul reclamantului a fost imparțial și nu s-a aflat într-o situație de conflict de interese și că procedura de apel a fost validă și, pe de altă parte, evaluarea nivelului prestărilor reclamantului pentru anul 2021.

19 Prin urmare, acțiunea trebuie privită ca vizând raportul de evaluare contestat, a cărui legalitate trebuie examinată luând în considerare și motivarea care figurează în decizia de respingere a reclamației (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 noiembrie 2022, QM/Europol, T-164/21, EU:T:2022:695, punctul 40 și jurisprudența citată).

Cu privire la fond

20 În susținerea acțiunii, reclamantul invocă două motive, întemeiate, primul, pe încălcarea normelor aplicabile procedurii de evaluare, a articolelor 11a, 12a și 24 din statut și pe lipsa de obiectivitate și de imparțialitate a evaluatorului și, al doilea, pe o eroare vădită de apreciere și pe abuz de putere.

21 În ceea ce privește primul motiv, cu titlu introductiv, trebuie să se constate că articolul 24 din statut vizează obligația de asistență a administrației față de funcționarii și de agenții săi care fac obiectul, printre altele, al unei hărțuiri morale. Or, obiectul prezentei acțiuni se limitează la o cerere de anulare a raportului de evaluare contestat. Rezultă că prezenta acțiune nu are ca obiect o cerere de anulare a unui act în legătură cu cererea de asistență formulată de reclamant. În consecință, invocarea dispoziției menționate trebuie respinsă ca inoperantă.

22 În aceste condiții, prezentul motiv se împarte în două aspecte, întemeiate, primul, pe lipsa de obiectivitate și de imparțialitate a evaluatorului reclamantului și, al doilea, pe încălcarea normelor aplicabile procedurii de evaluare.

23 În cadrul primului aspect al primului motiv, reclamantul amintește că la momentul întocmirii raportului de evaluare contestat nu numai că introdusese o cerere de asistență în ceea ce privea fapte de hărțuire pretins săvârșite de superiorul său ierarhic imediat, dar administrația decisese să deschidă o anchetă administrativă în privința acestuia din urmă, care nu era încheiată la momentul adoptării raportului menționat. Într-un astfel de context, ar fi fost improbabil ca superiorul său ierarhic imediat, vizat de ancheta menționată, să rămână neutru și imparțial în raport cu reclamantul.

24 Reclamantul susține că, în cadrul întrevederii de evaluare cu superiorul său ierarhic imediat, acesta i-a reproșat că a determinat începerea unei proceduri împotriva sa. Astfel, SEAE ar fi trebuit să considere că superiorul ierarhic imediat nu era imparțial în raport cu reclamantul nici obiectiv, nici subiectiv și să numească un alt evaluator pentru exercițiul de evaluare aferent anului 2021, astfel cum ar permite Decizia ADMIN(2022) 3 a secretarului general al SEAE din 24 ianuarie 2022 de adoptare a dispozițiilor generale de aplicare a articolului 43 și a articolului 44 alineatul (1) din statut privind rapoartele de evaluare pentru funcționari și pentru agenții temporari.

25 Reclamantul consideră că SEAE nu trebuia să continue în mod obișnuit procedura de evaluare și ar fi putut să desemneze un alt evaluator sau să suspende procedura de evaluare.

26 Reclamantul concluzionează că superiorul său ierarhic imediat se afla într-o situație de conflict de interese în sensul articolului 11a din statut.

27 SEAE susține că, în conformitate cu jurisprudența, faptul că soluționarea cererii de asistență formulate de reclamant și ancheta administrativă aferentă au avut loc în cursul procedurii de evaluare nu înseamnă că superiorul ierarhic imediat al reclamantului era părtinitor sau se afla într-o situație de conflict de interese. Astfel, degrevarea superiorului ierarhic al reclamantului de atribuția sa de evaluator sau suspendarea procedurii de evaluare ar fi adus atingere prezumției de

imparțialitate și de nevinovăție de care beneficiază acesta și ar fi constituit o prejudecare cu privire la rezultatele anchetei inițiate în urma cererii de asistență a reclamantului. În plus, suspendarea procedurii de evaluare nu ar fi nici prevăzută, nici adecvată având în vedere jurisprudența și normele aplicabile din statut și din Decizia ADMIN(2022) 3.

28 SEAE arată că, în orice caz, ancheta administrativă împotriva superiorului ierarhic imediat al reclamantului nu a constatat realitatea acuzațiilor de hărțuire morală pe care reclamantul le formulase.

29 SEAE trage de aici concluzia că evaluarea reclamantului de către superiorul său ierarhic imediat în cadrul exercițiului de evaluare în discuție nu constituia o încălcare a cerinței privind imparțialitatea și nu punea superiorul ierarhic într-o situație de conflict de interese, ceea ce ar decurge și din aprecierile acestuia formulate în raportul de evaluare contestat. Astfel, reclamantul nu invocă, în plus față de existența unei cereri de asistență în curs de examinare și a unei anchete administrative referitoare la superiorul ierarhic al reclamantului, niciun alt element care ar putea constitui o încălcare a cerinței privind imparțialitatea și a obligațiilor prevăzute la articolul 11a din statut. Reclamantul invocă fie elemente înlăturate în cadrul anchetei administrative, fie comportamente ale superiorului său ierarhic pe care nu le-a dovedit.

30 În speță, trebuie amintit de la bun început că conflictul de interese nu este decât o variantă a viciului părtinirii, din moment ce cerința privind imparțialitatea vizează toate împrejurările pe care funcționarul sau agentul chemat să se pronunțe asupra unei cauze trebuie să le aprecieze în mod rezonabil ca fiind de natură să fie considerate de terți drept o sursă susceptibilă să îi afecteze independența (a se vedea Hotărârea din 10 februarie 2021, Spadafora/Comisia, T-130/19, nepublicată, EU:T:2021:74, punctul 99 și jurisprudența citată).

31 În această privință, trebuie amintit că obligația de imparțialitate a funcționarilor este consacrată la articolul 11 primul paragraf din statut, potrivit căruia funcționarul îndeplinește atribuțiile care îi sunt încredințate în mod obiectiv și imparțial.

32 Trebuie de asemenea subliniat că instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii Europene sunt obligate să respecte drepturile fundamentale garantate de dreptul Uniunii, printre care figurează dreptul la o bună administrare, consacrat la articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (a se vedea Hotărârea din 3 decembrie 2019, Pethke/EUIPO, T-808/17, EU:T:2019:832, punctul 43 și jurisprudența citată).

33 Articolul 41 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale prevede printre altele că orice persoană are dreptul de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil din partea instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii.

34 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că revine acestor instituții, organe, oficii și agenții ale Uniunii sarcina de a se conforma cerinței privind imparțialitatea în cele două componente ale sale care sunt, pe de o parte, imparțialitatea subiectivă, în temeiul căreia niciunul dintre membrii instituției în cauză nu trebuie să fie părtinitor sau să aibă prejudecăți personale, și, pe de altă parte, imparțialitatea obiectivă în conformitate cu care această instituție trebuie să ofere garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă cu privire la o eventuală prejudecată (a se vedea Hotărârea din 25 februarie 2021, Dalli/Comisia, C-615/19 P, EU:C:2021:133, punctul 112 și jurisprudența citată). În acest sens, Curtea a precizat că, pentru a demonstra că organizarea procedurii administrative nu oferă garanții suficiente pentru excluderea oricărei îndoieli legitime

cu privire la o eventuală prejudecată, nu este necesar să se demonstreze că există o lipsă de imparțialitate. Este suficient să existe o îndoială legitimă în această privință și să nu poată fi înlăturată (Hotărârea din 27 martie 2019, August Wolff și Remedia/Comisia, C-680/16 P, EU:C:2019:257, punctul 37, și Hotărârea din 21 octombrie 2021, Parlamentul/UZ, C-894/19 P, EU:C:2021:863, punctul 54).

35 Tocmai în lumina acestor considerații trebuie examinat primul aspect al primului motiv.

36 [Astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 19 decembrie 2024] În speță, reclamantul invocă lipsa de imparțialitate atât subiectivă, cât și obiectivă a superiorului său ierarhic imediat ca evaluator.

37 În ceea ce privește în special imparțialitatea obiectivă a superiorului său ierarhic imediat, reclamantul se întemeiază pe ancheta administrativă încă pendinte împotriva superiorului ierarhic menționat la momentul procedurii de evaluare.

38 În această privință, astfel cum arată SEAE, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când autoritatea împuternicită să facă numiri a unei instituții este sesizată în temeiul articolului 90 alineatul (1) din statut cu o cerere de asistență în sensul articolului 24 din statutul menționat, aceasta trebuie cu precădere să efectueze, în colaborare cu autorul cererii, o anchetă administrativă în cazul în care funcționarul care solicită protecția instituției sale prezintă un început de probă cu privire la realitatea atacurilor la care afirmă că este supus, pentru a stabili situația de fapt care stă la baza plângerii (Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 46, și Hotărârea din 13 iulie 2018, Curto/Parlamentul, T-275/17, EU:T:2018:479, punctul 97).

39 În consecință, la 15 iunie 2021, prin faptul că a decis să deschidă ancheta administrativă în ceea ce privește superiorul ierarhic imediat al reclamantului, SEAE a considerat că reclamantul a prezentat un început de probă împotriva superiorului său ierarhic.

40 Or, o asemenea situație este de natură să dea naștere, în percepția terților, unei îndoieli legitime privind o eventuală prejudecată din partea superiorului ierarhic imediat al reclamantului cu ocazia exercitării atribuțiilor sale în calitate de evaluator al reclamantului.

41 [Astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 19 decembrie 2024] În împrejurări precum cele din speță, SEAE nu poate invoca prezumția de imparțialitate de care ar beneficia superiorul ierarhic imediat al reclamantului. Nu se poate invoca apoi nici jurisprudența potrivit căreia faptul că un funcționar a introdus o plângere pentru hărțuire împotriva funcționarului care urmează să îi aprecieze prestațiile profesionale nu poate fi, ca atare, în afara oricărei alte circumstanțe, de natură să pună sub semnul întrebării imparțialitatea persoanei vizate de plângere (a se vedea Hotărârea din 8 noiembrie 2018, QB/BCE, T-827/16, EU:T:2018:756, punctul 94 și jurisprudența citată, Hotărârea din 20 octombrie 2021, ZU/Comisia, T-671/18 și T-140/19, nepublicată, EU:T:2021:715, punctul 207). Astfel, după cum reiese din jurisprudența citată la punctul 34 de mai sus, în ceea ce privește o încălcare a obligației de imparțialitate obiectivă, nu este necesar să se stabilească existența unei lipse de imparțialitate. Este suficient să existe o îndoială legitimă în această privință, iar aceasta să nu poată fi înlăturată. În consecință, argumentele prin care se urmărește să se stabilească existența unei imparțialități subiective a superiorului ierarhic imediat al reclamantului nu pot fi admise. În plus, în speță, pe lângă depunerea plângerii de către reclamant, a fost deschisă de asemenea o anchetă administrativă de către SEAE.

42 [Astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 19 decembrie 2024] Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 4 de mai sus, reclamantul a formulat cererea de asistență întemeiată pe articolul 24 din statut la 18 februarie 2021. Or, astfel cum s-a arătat la punctul 5 de mai sus, procedura de evaluare a nivelului prestațiilor reclamantului referitoare la anul 2021 a fost deschisă la 2 februarie 2022, adică la aproape un an de la depunerea cererii respective. În plus, ancheta administrativă a fost deschisă la 15 iunie 2021 pentru pretinse fapte de hărțuire morală care îl vizau pe superiorul ierarhic imediat al reclamantului. Prin urmare, SEAE dispunea de o perioadă suficientă pentru a lua măsurile adecvate astfel încât să evite orice risc de lipsă de imparțialitate obiectivă în cazul superiorului ierarhic imediat al reclamantului în capacitatea sa de evaluator al acestuia din urmă.

43 În plus, la momentul la care a avut loc întrevederea dintre reclamant și superiorul său ierarhic în calitate de evaluator, și anume la 6 mai 2022, care a precedat raportul de evaluare, precum și la momentul semnării raportului de către acesta, și anume la 2 iunie 2022, nu se cunoștea încă rezultatul anchetei administrative menționate la punctul 42 de mai sus, ancheta nefiind încheiată decât la 25 octombrie 2022 (a se vedea punctul 12 de mai sus). Este adevărat că ancheta administrativă menționată a fost încheiată fără urmări, dar acest rezultat al anchetei nu era cunoscut la momentul exercițiului de evaluare.

44 În asemenea împrejurări, reclamantul este îndreptățit să susțină că SEAE nu a organizat procedura de evaluare referitoare la exercițiul pentru anul 2021 astfel încât să îi ofere garanții suficiente în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă a evaluatorului.

45 Este însă constant în jurisprudență că, pentru ca o neregularitate procedurală să poată justifica anularea unui act, este necesar ca, în lipsa acestei neregularități, procedura să fi putut conduce la un rezultat diferit (a se vedea Hotărârea din 20 octombrie 2021, Kerstens/Comisia, T-220/20, EU:T:2021:716, punctul 44 și jurisprudența citată).

46 În cadrul acestei examinări, este important să se țină cont de toate împrejurările din speță și mai ales de natura obiecțiilor și de amploarea neregularităților procedurale săvârșite în raport cu garanțiile de care funcționarul a putut beneficia (a se vedea Hotărârea din 20 octombrie 2021, Kerstens/Comisia, T-220/20, EU:T:2021:716, punctul 45 și jurisprudența citată).

47 În speță, neregularitatea constatată, și anume lipsa de imparțialitate obiectivă a superiorului ierarhic imediat al reclamantului care acționează în calitate de evaluator, în sensul jurisprudenței citate la punctul 45 de mai sus, implică faptul că superiorul ierarhic imediat al reclamantului nu îndeplinește criteriul imparțialității pentru a-și asuma rolul de evaluator al acestuia. Astfel, după cum reiese din cuprinsul punctului 40 de mai sus, evaluarea prestațiilor reclamantului de către superiorul său ierarhic imediat înainte de încheierea procedurii referitoare la pretinsa hărțuire morală invocată împotriva acestuia din urmă era de natură să dea naștere, în percepția terților, unei îndoieli legitime privind o eventuală prejudecată.

48 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, evaluatorii se bucură de cea mai largă putere de apreciere în judecarea muncii persoanelor pe care au sarcina să le evalueze și că nu este de competența instanței să controleze temeinicia acestei aprecieri, care cuprinde judecăți de valoare complexe, care, prin natura lor, nu pot face obiectul unei verificări obiective, cu excepția cazului în care există o eroare vădită (a se vedea Hotărârea din 23 septembrie 2020, VE/ESMA, T-77/18 și T-567/18, nepublicată, EU:T:2020:420, punctul 90 și jurisprudența citată, Hotărârea din 13 iulie 2022, TL/Comisia, T-677/21, nepublicată, EU:T:2022:456, punctul 38).

49 În aceste condiții, ținând seama de puterea de apreciere extinsă de care se bucură evaluatorii, nu se poate exclude că procedura de evaluare în discuție ar fi putut conduce la un rezultat diferit în lipsa neregularității constatate, și anume lipsa de imparțialitate obiectivă a superiorului ierarhic imediat al reclamantului, atunci când a acționat în calitate de evaluator, în special dacă sarcinile de evaluator ale acestuia din urmă ar fi fost asumate de o altă persoană.

50 Având în vedere cele ce precedă, primul aspect al primului motiv trebuie admis.

51 În consecință, se impune anularea raportului de evaluare contestat, fără a fi necesară examinarea celui de al doilea aspect al primului motiv și nici a celui de al doilea motiv, invocate de reclamant, și nici admisibilitatea probelor prezentate de SEAE în cadrul răspunsului său la măsurile de organizare a procedurii luate de Tribunal.

Cu privire la cheltuielile de judecată

52 În temeiul articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

53 Întrucât SEAE a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor reclamantului.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a patra)

declară și hotărăște:

1) Anulează raportul de evaluare pentru anul 2021 al domnului Jean-Marc Colombani.

2) Obligă Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) la plata cheltuielilor de judecată.

da Silva Passos Reine Pynnä

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 4 decembrie 2024.

Semnături